

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Vaste commissie OCW
T.a.v. mevrouw A. Wolbert
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Plaats/datum:
Utrecht, 8 april 2016

Kenmerk:
2016.073577/RdB

Onderwerp:
AO onderwijshuisvesting

Geachte mevrouw Wolbert,

Op 12 april vergadert uw commissie over onderwijshuisvesting, waaronder het rapport van de Algemene Rekenkamer 'Scholen in het primair en voortgezet onderwijs. De praktijk gecheckt'. De Algemene Rekenkamer doet aanbevelingen hoe het huidige stelsel van onderwijshuisvesting te verbeteren. De PO-Raad en de VNG onderschrijven deze aanbevelingen en willen met hun gezamenlijke agenda 'Samen werken aan onderwijshuisvesting' derde kwartaal 2016 met aanbevelingen komen om het huidige stelsel te versterken. Op die manier willen schoolbesturen en gemeenten kinderen en onderwijzend personeel in Nederland eigentijdse en optimale schoolgebouwen bieden: gezonder, energiezuiniger, betaalbaar en beter geschikt voor onderwijs in de 21e eeuw. In deze gezamenlijke brief geven de PO-Raad en de VNG u een aantal zorgpunten mee over onderwijshuisvesting.

Budgetten onderwijshuisvesting zijn gebaseerd op verouderde kwaliteitseisen

Het budget voor onderwijshuisvesting (nieuwbouw, onderhoud en energie) is – behalve voor inflatiecorrectie- sinds 1997 slechts twee keer marginaal aangepast. Het budget is dus nog steeds gebaseerd op de eisen die in de jaren '80 zijn geformuleerd. De huidige verhoogde technische en kwaliteitseisen (w.o. luchtkwaliteit, veiligheid en multifunctionaliteit van schoolgebouwen) zijn derhalve niet doorberekend in de beschikbare budgetten voor onderwijshuisvesting. Verschillende onderzoeken hebben ook al aangetoond dat deze budgetten (voor nieuwbouw en materiele instandhouding) ontoereikend zijn. Wij vragen u erop toe te zien dat deze budgetten toereikend worden om te voldoen aan de huidige eisen.

Extra geld is nodig voor inlopen achterstand onderwijshuisvesting

Met de uitname van € 256 miljoen uit het gemeentefonds, is er minder geld beschikbaar voor onderwijshuisvesting. Naast deze ontwikkeling heeft de regering bij de herijking van het Gemeentefonds ook € 300 miljoen verschoven ten koste van het cluster educatie. In totaal dus een korting van € 550 miljoen. Voor gemeenten is het moeilijker geworden voldoende geld vrij te maken voor onderwijshuisvesting. Er zijn verschillende voorbeelden waarbij gemeenten hun huisvestingsplannen moesten bijstellen of zelfs niet kunnen uitvoeren. De Algemene Rekenkamer stelt vast dat schoolgebouwen gemiddeld 69 jaar oud zijn voordat ze worden vervangen. Mede door de beperkte huisvestingsbudgetten worden er slechts 100 nieuwe scholen per jaar. Voor renovatie en (vervangende) nieuwbouw is in de komende tien jaar gemiddeld € 425 miljoen per jaar nodig om de achterstand in te lopen. Dat geld is er niet.

Renovatie, vervangende nieuwbouw en investeringsverbod

Het huidige tempo waarmee scholen in Nederland wordt aangepast of vervangen is te laag. De Algemene Rekenkamer signaleert in haar rapport een aantal knelpunten binnen het huidige stelsel. Als we willen dat kwaliteit leidend is bij onderwijshuisvesting, dan is het nodig dat deze knelpunten, waaronder die rondom renovatie, vervangende nieuwbouw en het investeringsverbod, worden opgelost. De PO-Raad en de VNG willen voor oktober 2016 met een voorstel komen om deze knelpunten op te lossen. Vanuit de gedachte dat onderwijshuisvesting een gezamenlijke opdracht is, is het namelijk redelijk als gemeenten bijdragen in renovatie indien dit de levensduur van gebouwen verlengt en dat schoolbesturen mogen bijdragen aan (vervangende) nieuwbouw als hierdoor de exploitatielasten verminderen en de functionaliteit beter past bij de vraag van het onderwijs. Wij sluiten niet uit dat een aanpassing van de wet hiervoor noodzakelijk is.

Wettelijke status van Integrale Huisvestingsplannen

Schoolbesturen kunnen jaarlijks een aanvraag indienen voor (vervangende) nieuwbouw. Onderwijshuisvesting vraagt echter om een meerjarenplanning. Gemeenten en schoolbesturen stellen daarom regelmatig Integrale Huisvestingsplannen (IHP) op. Deze plannen hebben echter geen juridische status en zijn dus niet bindend. De Algemene Rekenkamer adviseert IHP's een wettelijke status te geven en deze gelijk te schakelen aan de raadsperiode (4 jaar). Wij achten een periode van 4 jaar echter ontoereikend. Een sterke formele status moet wat ons betreft gepaard gaan met een langere periode dan vier jaar, waardoor voorkomen wordt dat bestaande plannen steeds worden doorkruist door collegewisselingen na gemeenteraadsverkiezingen.

Relatie kwaliteit en huisvesting

Investerings in onderwijshuisvesting zijn een belangrijke impuls voor de kwaliteit van het onderwijs. Het rapport van de Algemene Rekenkamer heeft aangetoond dat die kwaliteit onvoldoende is, zoals dat ook door eerdere rapporten al is geconstateerd. Wij vragen de Kamer te pleiten voor nader onderzoek naar de effecten van de kwaliteit van onderwijshuisvesting op de kwaliteit van het onderwijs in zijn algemeenheid.

Ongeacht de wijze waarop onderwijshuisvesting wordt georganiseerd, zullen gemeenten en schoolbesturen zich altijd tot elkaar moeten blijven verhouden. Daarom willen de PO-Raad en de VNG vanuit hun gezamenlijke betrokkenheid en verantwoordelijkheid tot aanbevelingen komen om het huidige stelsel te versterken en tot goede landelijk voorwaarden te komen waarbij de kwaliteit van de scholen leidend is. Inmiddels hebben de raden en de VNG het initiatief genomen om een gezamenlijke bestuurlijke commissie in te stellen, zodat de samenwerking versterkt kan worden.

Met vriendelijke groet,

Rinda den Besten
Voorzitter PO-Raad

Jantine Kriens
Voorzitter Directieraad VNG